

УДК 821.161.2-92:[165.195:159.947]
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.32.10>

Юлія Письменна, канд. філол. наук, доц.
ORCID: 0000-0002-2542-7751
e-mail: pysmennaju@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОНЦЕПТОСФЕРА *ВОЛЯ* В УКРАЇНСЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Вивчається репрезентація концепту воля в українських публіцистичних текстах, що демонструють його сучасне змістове наповнення у суспільній свідомості та віддзеркалення у мовному матеріалі, стереотипні уявлення та конотації, розвиток концепту в діахронному ключі. Воля розглядається як універсальна ціннісна категорія, що представлена в різних сферах буття як окремої людини, так і суспільства, держави. Встановлено, що воля корелює із громадянськими правами та свободами у контексті взаємодії індивіда і держави, а також співвідноситься з можливістю особистості вільно реалізовуватися у суспільстві, не зазнаючи тиску з боку інших людей або суспільних формацій. У суспільно-політичному дискурсі виявлено протиставлення волі народу та волі влади як демократичного й авторитарного векторів розвитку суспільства, актуалізація поняття політичної волі як інструменту конструктивних змін, волі й незалежності держави. Мовний матеріал засвідчує такі складові концептосфери воля: користування суб'єкта громадянськими правами і свободами (свобода слова, друку, пересування й ін.); участь суб'єкта в суспільно-політичному житті (вибори та інші акти волевиявлення). У контексті демократичного розвитку держави важливого значення набуває ідея збереження волі, оскільки вона може бути інструментом зловживань владних суб'єктів і повинна оберігатися від зовнішніх і внутрішніх загроз. Воля як етична категорія вивчається у зв'язку з національно зумовленим архетипом боротьби за волю; в історичному і сучасному контекстах воля наділяється виключною цінністю й може бути поставлена вище за життя. На сучасному етапі, окрім посилення ціннісної складової, можна припустити еволюційні зміни в осмисленні концепту, зумовлені соціальними, економічними та гуманітарними викликами в умовах військової агресії, і їх відображення у фактах мови.

Ключові слова: концепт, концептосфера, воля, свобода.

Вступ. Свобода належить до універсальних ціннісних категорій, що актуалізується в різних сферах буття як окремої людини, так і суспільства, держави. В українській мові концепт СВОБОДА на лексичному рівні реалізується лексемами *свобода* і *воля*. У межах цієї статті головну увагу зосереджено на розгляді концепту ВОЛЯ, який посідає одне з ключових місць в українській лінгвокультурі, з огляду не лише на його архетипний характер, а й на екстралінгвістичні – соціальні й етнонаціональні – чинники [4, с. 29]. Вивчення концепту ВОЛЯ як складової української мовної картини світу проводилося у роботах І. Голубовської (2004), В. Кононенка (2004), В. Жайворонка (2006), дисертаційному дослідженні О. Яцкевич (2009), монографічній праці П. Редіна та О. Яцкевич (2012) Окремі аспекти мовної репрезентації концепту висвітлено в роботах Н. Грозан (2003), Ю. Прадіда (1997) й ін. Змістове наповнення концепту ВОЛЯ в індивідуально-авторських образах світу та у межах певних літературних напрямів розглядається в роботах П. Колодченко (2003), Л. Кравець (2011), О. Маленко (2007), О. Поцюрко (2012), О. Таран (2003), А. Шаповалової (2012) та ін.

Методологія дослідження. Актуальність дослідження визначається важливістю вивчення концепту на публіцистичному мовному матеріалі, який дозволяє, насамперед, виявити його сучасне змістове наповнення в суспільній свідомості, стереотипні уявлення й конотації, відстежити розвиток концепту в діахронному ключі. Метою дослідження є виявлення суспільно значущих уявлень про ВОЛЮ, актуалізованих у публіцистичних текстах, і виділення комплексу ознак, які синтезують концептосферу *воля*. Матеріалом для аналізу були фрагменти з текстів українських друкованих та інтернет-видань суспільно-політичного спрямування: "Дзеркало тижня", "Українська правда", "Львівська газета", "День", "Віче", – відібрані з Корпусу текстів української мови (КТУМ) за період 2007–2011 рр. Загалом було проаналізовано близько 300 контекстів, у яких актуалізуються різні лексико-семантичні варіанти лексеми *воля*. Для виділення специфічних ознак, які синтезують концептосферу *воля*, використовувалася методика когнітивного профілювання.

Результати дослідження. Вивчення сучасних українських публіцистичних текстів засвідчує широке використання лексеми *воля* у значенні "влада, рішення владного суб'єкта". Розглядаючи поняття *воля* в діахронному вимірі, дослідники зазначають його первісну сакральність, співвіднесеність із Богом, що реалізується в ідеї *божого волі* як вищої влади, згодом волі можновладця, хазяїна. Історичні зміни в суспільно-політичному житті держави, перехід від автократії до демократії, прийняття суспільно важливих рішень колективним шляхом, у встановлених законом межах і з дотриманням процедурного регламенту зумовили зміни в аксіології лексико-семантичного варіанту "влада" у складі семантеми *воля*. На сучасному етапі *воля* як "влада" виразно позначена негативними конотаціями, які можна експлікувати як "суб'єктивність", "персоноцентричність", "домінування", "зловживання" [9, с. 78].

... *Правоохоронці в "постанові про відмову в порушенні кримінальної справи все зводять до оцінки діянь дільничного Ю. Гашмея - простого виконавця волі його начальника"* ("Львівська газета", Львів, №47 (1580) від 22.11.2009).

Певно, доведеться модифікувати "мечту", бо ж доведеться підпорядковувати "федералізм" волі "сильного президента" ("День", Київ, № 114, 116, липень 2010 р.)

Це означало, що влада повинна була утворюватися не з волі виборців, які делегували своїх представників у ради, а з волі тієї політичної партії, яка монополярно пропонувала виборцям свої власні кандидатури ("День" Київ, № 72–73, 23.4. 2010)

В аналізованих публіцистичних текстах знаходимо такі сполучення на позначення владного суб'єкта: *воля президента, воля Банкової, воля прем'єра, воля Конституційного суду, воля керівництва райдержадміністрації, воля можновладців, верховна воля, воля Російської церкви, воля Москви* й ін. Актуалізація у складі полісемантики *воля* архаїзованого ЛСВ "влада" акцентує авторитарні тенденції в суспільно-політичному житті країни, які здобувають різко негативної оцінки, експлікуючи поляризованість *волі влади* і *волі народу*, нав'язування народу – *волі державних інститутів та осіб*, які персоналіфікують такі утворення:

Тобто коли окрема особа та її воля підмінюють значно змістовніші поняття, заступають собою певні (в даному випадку політичні і світоглядні) цінності ("Українська правда", Львів, 11.12.2009)

Бо ж хочемо ми того чи ні, міфотворчість прекрасно доносить у формі символів до населення волю держави ("Українська правда", Київ, 03.12.2009).

На іншому полюсі аксіологічної шкали, за якою вимірюється рівень демократичних процесів у державі, знаходиться **воля народу**, яка осмислюється передовсім у санкціонованому вимірі – через поняття "вибори", "референдум" як акти законного волевиявлення:

Власне, й сама ця революція спалахнула внаслідок фальсифікації волі виборців ("Дзеркало тижня", Київ, №16 (645) 28 квітня – 11 травня 2007).

Правовою базою практично будь-якої держави передбачені питання, вирішення яких вимагає неодмінного виявлення усенародної волі ("Дзеркало тижня", Київ, №3 (582) 28 січня – 3 лютого 2007).

Воля – це можливість вибирати не тільки лідерів (які визначають правила гри), а й самі правила (шляхом проведення опитувань, референдумів, народних ініціатив щодо базових принципів побудови країни та влади) ("Українська правда", Київ, 07.12.2009).

Водночас вибори й обрані народним голосуванням представники законодавчої та виконавчої влади здобувають низький рівень довіри в суспільній свідомості через фальсифікації виборного процесу, спотворення волі громадян у подальшій політичній діяльності обраних персон, використання народними обранцями загальнонародної волі у власних інтересах, маніпулювання народним волевиявленням:

Воля переважної більшості виборців (від 92 % до 95 %) перетворилася в руках кровожерливого завойовника на грізну зброю ("Дзеркало тижня", Київ, № 3 (582) 28 січня – 3 лютого 2007).

Але якщо вибори не відображають справжньої волі громадян і справжньої суспільної ваги кандидатів, то скажіть, будь ласка, який сенс у такій "демократії"? ("Українська правда", Київ, 12.1.2010).

Слово "депутат" у нас стало лайкою через те, що він виборців може і представляє, але **волю** виражає не народу ("Українська правда", Київ, 18 січня 2010).

Референдум – майже безвідмовний інструмент політичної волі конкретного діяча ("Дзеркало тижня", Київ № 3 (582) 28 січня – 3 лютого 2007 р.)

Дай **волю**, а до того йде, вони зітруть із карти світу суверенну державу Україна ("Дзеркало тижня", Київ № 24 (653) 23–29 червня 2007 р.)

У свою чергу, народ чекає від представників вищих щаблів влади, насамперед, **політичної волі** як імпульсу до реалізації суспільно важливих дій, послідовного та сумлінного виконання зобов'язань влади перед суспільством. "Політична воля" – поняття, яке формується на перетині етики, політології і психології і ще не здобуло загальноживаного термінологічного оформлення, проте має високу частоту використання й актуальність у суспільно-політичному дискурсі. Найчастіше йдеться про необхідність / брак політичної волі до реформування / перетворень / боротьби з корупцією тощо:

Всі ці пропозиції не вимагають якихось надзусиль чи надвеликих фінансових витрат ... вони вимагають лише політичної волі та реального бажання боротися ("Українська правда", Київ, 26.11.2009)

Вся енергія, ресурси й політична воля спрямовувалася на внутрішній конфлікт, а не на послідовну й наполегливу реалізацію своїх політичних програм та зобов'язань перед виборцями. ("Українська правда", Київ, 23.11.2009)

Вихід є – тверда політична воля "згори" і епевенений тиск "знизу" ("Український тиждень", Київ, 7.10.2010).

А можливо, на них забракне політичної волі, і переможе обережність та зововність "іще трохи почекаати" ("Дзеркало тижня", Київ, № 2 (730) 24–30 січня 2009)

У публіцистичній репрезентації народна воля постає як потужна сила, здатна до змін і перетворень, в умовах браку політичної волі.

Потрібна лише наша **воля** стояти на сторожі наших свобод ("Українська правда", Київ 03 лютого 2010)

Страх людей в період кризи може перемогти тільки незламна **воля** людей з гарячими як вогонь серцями ("Українська правда", Львів, 07.12.2009).

От якби народ не покладався на ласку влади, а на свій розум, **волю** і силу, то з таким народом влада змушена була б рахуватися ("Українська правда", Київ 24 листопада 2010 р.)

Ідеологія об'єднує суспільство, орієнтує його на досягнення конкретної мети, акумулює наявну в ньому **волю** й енергію ("Віче" Київ, 2010).

Отже, народна воля перетворюється на загрозу для волі владних суб'єктів, репрезентуючи конфронтацію народу і держави, у якій волю народу намагаються підкорити – "зламати", "розтоптати". На думку М. Костомарова, в Україні історично "народна воля стоїть понад князівським правом"; коли князь не задовольняв тих потреб, для яких його було треба, або ж коли надуживав своєї влади, чи значення, його проганяли [14, с. 22–23].

Це було зроблено в розрахунок зламати **волю** народу України і прагнення українців до самовизначення ("Високий Замок", Львів 26.11.2010 №224(4356))

Замість цього влада "накачувала м'язи" і намагалася залякати власний народ, розтоптати нашу **волю** і гідність ("Українська правда", Київ, 06 грудня 2010).

Там **волю** громади ламали і ламають через коліно, випускають вперед політиків-деградантів, щоб дискредитувати саму ідею місцевої влади ("Українська правда", Київ 22.11.2010 р.)

Водночас у розпорядженні влади – всі основні інструменти впливу на **волю** громадян, без оволодіння бодей частиною яких її потенційним опонентам нема на що розраховувати ("Дзеркало тижня", Київ 2011).

Побудова демократичного суспільства, основою якого є воля народу й політична воля влади до здійснення конструктивних перетворень, у публіцистичному представленні оформлюється у концепцію "боротьби за волю". Як зазначає О. Маленко, всі змістові та аксіологічні акценти семантичного наповнення поняття воля у вимірі української концептуально-мовної картини світу вмотивовані історичним досвідом виборювання волі, завоюванням прав етносу й особистості на саморегуляцію свого життєвладування; на прагнення й можливість реалізації своєї мети; на право розпоряджатись власним життям, приймати рішення, бути незалежними [6, с. 50].

Отже, незалежність України – це віддзеркалення віковичного прагнення української нації до волі і справедливості, боротьба за реалізацію якого окроплена кров'ю мільйонів кращих синів і дочок нашої Батьківщини. (День, № 151–160, серпень–вересень 2010 р.)

Історичне підґрунтя формування архетипу "боротьби за волю" – Козаччина, національно-визвольні рухи першої половини ХХ ст. – має численні ремінісценції в публіцистиці:

І в цьому вбачається закономірність, адже для тисяч і тисяч людей українське козацтво не просто сторінка історії, соціальний феномен, а символ України, її одвічної боротьби за **волю** та незалежність, символ мужності, лицарства, шляхетності, вірець людської та національної гідності ("Віче", Київ 2010)

А ще козакі були головною рушійною силою в змаганнях за **волю** та незалежність українських земель ("День", Київ № 182–183, 8 жовтня 2010)

На їхньому чорному бойовому прапорі красувався напис: "**Воля** України або смерть" ("Дзеркало тижня", Київ № 45(773) 21–27 листопада 2009).

Ідея "боротьби за волю" та "пролітої за волю крові" сакралізується, віддзеркалюючи радикалізовані настрої в українському суспільстві в умовах наступу на демократичні свободи:

Соромитися пролітої за **волю** крові – це те ж саме, що забути, якого ти роду ("Український тиждень" № 4 (12) від 25.01.2008 р.)

У мирних умовах було продовжено традиції визвольних змагань, в яких покоління українців проливали кров і віддавали життя за волю і незалежність нації ("День", Київ, № 151–160, серпень–вересень 2010 р.)

Що чекає на Україну в найближчі 6 місяців, і чи зможе нарешті народ України збагнути слова гетьмана Полуботка, який казав, що воля нашого народу криється на кінчику шаблі? ("Українська правда", Київ, 28.09.2010)

Зрештою, через етнозумовлені уявлення про волю, у тісному зв'язку з іншими ключовими ідеями української лінгвокультури, зокрема концептом ПРАВДА, формується ідеальний образ української держави (У своїй хаті своя правда і сила, і воля (Т. Шевченко)). На думку М. Шлемкевича, дослідника української ментальності, у творах Т. Шевченка постає моральний ідеал людини, яку можна визначити як "вільну людину". У своїх діях "вільна людина" спирається на знання і справедливість, а "утвердити українське вільне суспільство своєю власною державою – стає політичним, оконечним ідеалом шевченківської людини" [13, с. 23, 25].

Подібна до американської мрії про "суспільство рівних можливостей", але виражена через давні, сформовані українською історією, образи та поняття: ПРАВДА Й ВОЛЯ. Без Правди в країні (належний порядок та влада, справедливий суд та заробіток, рівні стартові можливості кожному) люди пригнічені, немає Волі (енергії, свободи вибору свого шляху). ("Українська правда", Київ, 07.12.2009)

Воно вимагає зростання почуття правди й волі у людях, воно не вкладається в ніякі законодавчі постанови, бо воно цілком залежить від моральних відносин людей між собою, від розвитку пошани людини до людини ("Віче", Київ 2012)

Любов дасть новий вимір таким основоположним для Української Мрії цінностям, як свобода, воля і гармонія ("Українська правда", Київ 03 січня 2011).

Висновки. Отже, на підставі проведеного аналізу корпусу публіцистичних текстів за період із 2007 по 2011 рр., можна виділити ознаки, які синтезують концептосферу воля, відображаючи суспільно значущі національно марковані ідеї. Мовний матеріал засвідчує такі складові концептосфери воля, як опозиція волі і влади, оскільки людина може бути суб'єктом або об'єктом волевиявлення, незалежність держави; користування суб'єкта громадянськими правами і свободами (свобода слова, друку, пересування й ін.); участь суб'єкта в суспільно-політичному житті (вибори й інші акти волевиявлення). У контексті демократичного розвитку держави актуалізується ідея збереження волі, оскільки вона може бути інструментом зловживань владних суб'єктів і повинна оберігатися від зовнішніх і внутрішніх загроз. Національно зумовленим архетипом є ідея боротьби за волю, у зв'язку з чим воля наділяється виключно високою цінністю й може бути поставлена вище за життя.

Криза, зумовлена військовими діями в Україні, торкнулася всіх аспектів життя української держави та всіх її громадян. Порушення основоположних прав і свобод людини, економічні, соціальні та гуманітарні виклики в умовах військової агресії, загроза життю мирних мешканців, вимушена еміграція й ін. неминуче призводять до перегляду та переосмислення базових ціннісних категорій, до яких, зокрема, належить концепт СВОБОДИ / ВОЛІ. За результатами опитування, проведеного Соціологічною групою "Рейтинг" у травні 2022 року на замовлення громадської ініціативи "Український арсенал свободи", понад 90 % опитаних згодні з тезою, що свобода є однією з головних цінностей для українців. Окрім посилення ціннісної складової, можна припустити еволюційні зміни в осмисленні концепту в суспільній свідомості та їхнього відображення у фактах мови, що є перспективою подальших досліджень на матеріалі медіатекстів.

Список використаних джерел

1. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія. – 2-е вид., випр. і доп. / І. О. Голубовська. – К. : Логос, 2004.
2. Грозан Н. Ф. Фразеологічна мікросистема "поведінка людини" в українській мові (ідеографічний і аксіологічний аспекти) : автореф. дис... канд. філол. наук / Н. Грозан. – Д., 2003.
3. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006.
4. Кононенко В. В. Концепти українського дискурсу : монографія / В. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ, 2004.
5. Кравець Л. В. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. : монографія / Л. В. Кравець. – К. : ВЦ "Академія", 2012.
6. Маленко О. О. Лінгво-естетична інтерпретація буття в українській поетичній мовотворчості (від фольклору до постмодерну) : монографія / О. О. Маленко. – Х., 2010.
7. Поцюрко О. Ю. Концепт свободи в поезії Т. Шевченка / О. Ю. Поцюрко // Гуманітарний часопис: Збірник наук. праць. – Х. : Харків. авіаційний ін-т, 2012. – № 4. – С. 46–53.
8. Прадід Ю. Ф. Проблеми фразеологічної ідеографії : автореф. дис... д-ра філол. наук / Ю. Ф. Прадід. – Дніпропетровськ, 1997.
9. Редін П. О. Концепт "Воля" в українській мовній картині світу : монографія / П. О. Редін, О. О. Яцкевич. – Х. : Магістр, 2012.
10. Таран О. С. Семантика символів природи в поезіях Олександра Олеса: лінгвопоетичний та етнокультурний аспекти : автореф. дис... канд. філол. наук / О. С. Таран. – Х., 2002.
11. Храмова В. До проблеми української ментальності / В. Храмова // Українська душа. – К. : Фенікс, 1992. – С. 3–35.
12. Шаповалова А. О. Концепт свободи як волі у творчості Тараса Шевченка / А. О. Шаповалова // Шевченкознавчі студії: збірник наук. праць. – К. : Київ. ун-т, 2012. – Вип. 15. – С. 44–57.
13. Шлемкевич М. Загублена українська людина / М. Шлемкевич. – Нью-Йорк, 1954.
14. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології / В. Янів. – Мюнхен : Український вільний університет, 1993, ч. 13.
15. Яцкевич О. О. Концепт "Воля" в українській мовній картині світу : автореф. дис... канд. філол. наук / О. О. Яцкевич. – Х., 2009.

References

1. Golubovska, I. O. (2004). *Etnichni osoblivosti movnih kartin svitu*. [Ethnic features of language pictures of the world]. Monografiya 2-e vid., vipr. i dop. K.: Logos. (In Ukr.).
2. Grozhan, N. F. (2003). *Frazeologichna mikrosistema "povedinka lyudini" v ukraïns'kij movi (ideografichnij i aksiologichnij aspekti)*. [Phraseological microsystem "human behavior" in the Ukrainian language (ideographic and axiological aspects)]. Avto-ref. dis... kand. filol. nauk, Dnipropetrovsk. (In Ukr.).
3. Zhajvoronok, V. V. (2006). *Znaki ukraïnskoyi etnokultury*. [Signs of Ukrainian ethnoculture]. Slovnik-dovidnik. Kyiv: Dovira. (In Ukr.).
4. Kononenko, V. I. (2004). *Koncepti ukraïnskogo diskursu*. [Concepts of Ukrainian discourse]. APN Ukrayini, Prikarpat'skij nacionalnij un-t im. Vasilya Stefanyka. K.: Ivano-Frankivsk: Plaj. (In Ukr.).
5. Kravec, L. V. (2012). *Dinamika metafori v ukraïns'kij poeziyi XX st.* [Dynamics of metaphor in Ukrainian poetry of the 20th century.]. Monografiya. K.: Akademiya. (In Ukr.).
6. Malenko, O. O. (2010) *Lingvo-estetchina interpretaciya buttya v ukraïns'kij poetchnij movotvorchosti (vid folkloru do postmodernu)*. [Linguistic-aesthetic interpretation of existence in Ukrainian poetic language (from folklore to postmodernism)]. Monografiya. Harkiv. (In Ukr.).
7. Pocyurko, O. Yu. (2012). *Koncept svobody v poeziyi T. Shevchenka*. [The concept of freedom in the poetry of T. Shevchenko]. *Gumanitarnij chasopis: Zbirnik nauk. prac.* Harkiv: Harkiv. aviacijnij in-t. №4, pp.46–53. (In Ukr.).
8. Pradid, Yu. F. (1997). *Problemi frazeologichnoyi ideografiji*. [Problems of phraseological ideography]. Avto-ref. dis... doktora filol.nauk. Dnipropetrovsk. (In Ukr.).
9. Redin, P. O. (2012). *Koncept "Volya" v ukraïns'kij movnij kartini svitu*. [The concept of "Freedom" in the Ukrainian linguistic picture of the world]. Monografiya. Harkiv: Magistr. (In Ukr.).
10. Taran, O. S. (2002). *Semantika simvoliv prirodi v poeziyah Oleksandra Olesya: lingvopoetchnij ta etnokulturnij aspekti*. [The semantics of symbols of nature in the poems of Oleksandr Oles: linguopoetic and ethnocultural aspects]. Avto-ref. dis... kand. filol. nauk. Harkiv. (In Ukr.).
11. Hramova, V. (1992). *Do problemi ukraïnskoyi mentalnosti*. [To the problem of the Ukrainian mentality]. *Ukraïnska dusha*. K.: Feniks, pp.3–35. (In Ukr.).
12. Shapovalova, A. O. (2012). *Koncept svobody yak voli u tvorchosti Tarasa Shevchenka*. [The concept of freedom as will in the works of Taras Shevchenko]. *Shevchenkoznavchi studiji: zbirnik nauk. prac.* Kyiv: Kiyiv-un-t. Vip. 15. pp.44–57. (In Ukr.).
13. Shlemkevich, M. (1954). *Zagublena ukraïnska lyudina*. [A lost Ukrainian person]. – Nyu-York. (In Ukr.).
14. Yaniv, V. (1993). *Narisi do istoriji ukraïnskoyi etnopsihologii*. [Essays on the history of Ukrainian ethnopsychology]. Myunhen: Ukraïns'kij vijnij universitet. Seriya: Pidruchniki. Ch. 13. (In Ukr.).
15. Yackevich, O. O. (2009). *Koncept "Volya" v ukraïns'kij movnij kartini svitu*. [The concept of "Freedom" in the Ukrainian linguistic picture of the world]. Avto-ref. dis... kand. filol. nauk, Harkiv.

Надійшла до редколегії 05.05.22

Iuliia Pysmenna, PhD in Philology, Associated Professor
ORCID: 0000-0002-2542-7751
e-mail: pysmennaju@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

CONCEPTUAL SPHERE OF FREEDOM IN UKRAINIAN MEDIA TEXTS

The representation of the concept of freedom in Ukrainian journalistic texts is studied, which demonstrates its modern content in the public consciousness and reflection in the language material, stereotypes and connotations, the development of the concept in a diachronic way. They are preferred as a universal value category, which is represented in various spheres of life of both the individual and society, the state. It is established that the freedom correlates with civil rights and freedoms in the context of interaction between individuals and the state, as well as correlates with the possibility of the individual being freely realized in society, without pressure from other people or social formations. The socio-political discourse revealed the opposition of the will of the people and the will of power as a democratic and autocratic vector of society, the actualization of the concept of political will as an instrument of constructive change, freedom and independence of the state. The language material testifies to such components of the conceptual sphere of will as the use of the subject of civil rights and freedoms (freedom of speech, press, movement, etc.); participation of the subject in socio-political life (elections and other acts of expression of will). In the context of the democratic development of the state, the idea of preserving freedom with opportunity can be an instrument of the authorities and must be protected from external and internal threats. Freedom as an ethical category is studied in connection with the nationally determined archetype of the struggle for freedom; in historical and contemporary contexts, freedom is shared by a corresponding value and can be represented above life. At the present stage, in addition to strengthening the value component, we can assume evolutionary changes in meaningful concepts due to social, economic and humanitarian challenges in the context of military aggression, and their reflection in the facts of language.

Keywords: concept, conceptual sphere, will, freedom.